

Motion av Peter Andersson (s) och Erika Ullberg om ökade kunskaper och förstärkta insatser mot hedersrelaterad hot och våld

Alla som lever i Stockholms län måste kunna känna trygghet. För att skapa förutsättningar för det är hela samhällets engagemang viktigt. Det gäller i stort men måste särskilt gälla situationer där den drabbade är extra utsatt. Det handlar ibland om personer, oftast kvinnor och unga flickor, som drabbas av hedersrelaterat förtryck, av våld och av hot som möter dem i det hem och i den familj som i stället borde vara en trygg och säker plats i tillvaron.

Det här är inget unikt för Sverige. FN:s befolkningsfonds årsrapport (UNFPA 2000) visar att uppemot 5 000 kvinnor och barn i världen mördas varje år genom så kallade hedersmord (honour killing) av sina familjemedlemmar. För många av oss symboliseras detta av tragedin som drabbade Fadime Sahindal i Uppsala en januaridag 2002 då hon blev skjuten av sin pappa. En tragik i sig och samtidigt något som ökade insikterna om att många flickor och unga kvinnor faktiskt lever sina liv i Sverige i en miljö som präglas av kontroll, hot och våld. I grunden handlar det om mycket mer än rätten att slippa bli slagen, förnedrad och utestängd. Insatser för att motverka hedersrelaterat våld är en fråga om människovärde, om mänskliga rättigheter och om vars och ens rätt till sina egna liv.

Den förra regeringen avsatte för perioden 2003–2007 180 miljoner kronor för insatser mot hedersrelaterat våld riktat mot flickor och unga kvinnor. Det var betydelsefullt för landets unga utsatta flickor men har också handlat om att möta pojkar och unga män som drabbats av samma sak. Konkret har insatserna gällt sådant som stöd till skyddat boende och förebyggande arbete.

2004 startade det så kallade Saraprojektet i Huddinge. Det är ett samarbete mellan Huddinge kommun, Ersta Sköndal högskola och Länsstyrelsen i Stockholm som syftar till att under tre år arbeta förebyggande mot så kallat hedersrelaterat våld. Målgruppen är kvinnor/flickor som lever i familjer eller miljöer med hederskulturer. Huddinge kommun blev därefter en av de första kommunerna i Sverige som antog en handlingsplan för att förhindra och motverka hedersrelaterad våld.

Projektets ledare Siv-Britt Björktomta beskriver sina erfarenheter från Saraprojektet i länsstyrelsens rapport 2006:26: *Personalens möten med utsatta flickor*.

”Ungdomsmottagningarna uppskattar att de möter en, två flickor/unga kvinnor varje månad som beskriver att de lever under kontroll och begränsningar när det gäller sitt sociala liv och sin sexualitet.” Här lägger hon i rapporten till begreppet

”oskuldspromblematik” som tydligt illustrerar vad frågan handlar om: ”Barnmorskorna använder ofta begreppet och syftar då på de unga kvinnor som önskar få sin oskuld tillbaka, som de själva uttrycker det. Det vill säga de vill operera och återställa mödomshinnan”. De uppgifter som framkommer i rapporten är att det mellan åren 2001-2004 är cirka tio unga kvinnor i åldern 18-20 år som sökt till ungdomsmottagningen för att få hjälp med mymenplastik.

De flesta flickor som utsatts söker således inte kommunens eller vårdens hjälp genom att framhålla att man drabbats av våld eller andra övergrepp som har sin utgångspunkt i hedersbegreppet. I Saraprojektet har man försökt att identifiera det som kvinnorna anger när de söker kontakt. Det som föranleder att personen aktualiseras är i stället exempelvis misshandel, att man blivit utkastad, har drabbats av ätstörningar, är i behov av preventivmedelsrådgivning eller dagen-efter-piller, eller om man har önskemål om att genomgå en STI-undersökning för att upptäcka könssjukdomar eller kanske få ett samtal om abort.

För Stockholms läns landsting finns det stor anledning att fördjupa insatserna för att ge stöd, vård och hjälp till dem som utsatts för hedersrelaterat våld. Olika delar av vården möter ibland kvinnor och flickor som inte bara behöver vården utan också ett bemötande och en kunskapsbaserad förståelse om sin situation. Personal på ungdomsmottagningar, BVC och MVC, vårdcentraler och akutmottagningar är några viktiga grupper men också personal som arbetar på sjukhusens akutmottagningar.

Det har tagits viktiga initiativ tidigare. Landstingsfullmäktige har i bred politisk enighet antagit handlingsprogrammet för insatser riktade till kvinnor som drabbats av våld. Där nämns förvisso det hedersrelaterade våldet och genomförda insatser till följd av programmet måste självklart beröra också detta. Vi ser ändå behov av att landstinget gör mer. Centrum för allmänmedicin har de senaste åren arbetat med kunskapsinhämtning och forskning på området. Deras forskning bör tas tillvara. Samtidigt ser vi det viktigt att professionen beaktar perspektivet när vårdprogram utarbetas och att landstinget i beställningar av vård ställer krav på berörda vårdgivare att arbeta aktivt med frågorna. Inte minst viktigt är det att landstinget har en förbättrad information till drabbade, till personalen/vårdgivare och till den breda allmänheten för att öka kunskaperna och ge information om stöd, vård och hjälp.

Med anledning av ovanstående föreslår vi landstingsfullmäktige besluta:

- att i dialog med kommunerna och vårdgivare utveckla, sprida och arbeta med kunskapsbaserade metoder för att kunna förebygga och möta personer som drabbats av hedersrelaterat hot och våld.
- att frågorna tas upp och får belysning inom ramen för det medicinska programarbetet
- att använda landstingets olika informationskanaler, inte minst Vårdguiden, för att nå ut med relevant information till personal och drabbade kvinnor.

Huddinge den 7 juni 2007

Peter Andersson (s)

Erika Ullberg (s)